

A „KELET” előfizetési díja:		
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva		
Egész évre	16 frt	
Félévre	8 „	
Negyedévre	4 „	
Egy óra helyben	1 frt 50 kr	
Egyes szám ára	7 kr.	

Megjelenik a „Kelet” minnennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői szállítás:
Főttér 4-ik száma, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEB CÍKKEK DÍJZATNAK.
Kéziratok nem adának vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak.

Hatszaz huszbeztett gfrmond sor vagy annak tere 6 kr.
Bőlyegdj minden hírlés után 3f. kr. Nagyobb ésyagytörb
hirdetéseknél külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Orpelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.)
Hassenstein et Vogler (Vallfische gasse 10.)
Budapestben: Hassenstein et Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. V. hirdetések felvételi irod. Budapestben Szervitár 5. sz.

Nyititéri cikkek

garmond sora után 25 kr. szetendő.

Id. gr. BETHLEN JÁNOS

szül. 1811. oct. 18. meghalt 1879. szept. 2.

Csillaghullás van, s a látbatáron az ég boltjáról lenulló s örökre eltűnő csillag útján el-elindul egy-egy földi fénypont is, hogy a kit félszázadon át, mint maga körül fényt és meileget árasztó vezérszellemet kegyellett vettek körül az emberek, egy pillanat alatt az ész által nem értett véghetetlen semmiségben örökre tűnjön el.

Mint villám, oly gyorsan járta be városunkat a hír, hogy id. gróf Bethlen János ma hujnalban megszűnt élni. Az ifju nemzedék, a mely csak hallomásból ismeri alkotmányunk harcait, csak annyit tudott, hogy egy általános tisztelt férfi hunyt el, de az öregek, a kik tanui voltak e férfi önzetlen hazafiságának, mely bánattal hajtották meg fejüket s meg voltak szivig illetve a szomorú hír által. És meg lesz hatva e sorok olvasásakor bizonyára az egész erdélyi országrész, a melynek e munkás férfi egész életét szentelte. Nincs is az erdélyi részek közéletének felszázadnyi történelmében egyetlen mozzanat, melyben gr. Bethlen János híven a családhoz, a mely fejedelmeket, hadvezéreket, államférfiakat adott Erdélynek, tevékeny részt ne vett volna.

Alább közöljük az érdemes férfi életrajzát, itt csak azt említvén meg, hogy lapunk nemcsak a hazának egyik jeles férfját, de lapunknak egyik alapítóját s a legutolsó napokig egyik legbuzgóbb munkatársát gyászolja benne. Egyszerű stílyban tartott, de mindig világos és kivétel nélkül a legjobban szabadelvűségűtől, a haza jövője iránti erős bizalomtól átlengett vezércikkekkel, különösen a korábbi években, midőn még testi erejének hanyatlása nem volt nyomással szellemi működésére, sok erdélyi részekben irányító befolyást gyakoroltak s keresett olvasmányt képeztek. Lapunkon kívül, míg komoly irányba el nem fajult, a „Pesti Napló”-ba is irt cikkeit. Politikai viszonyainak pedig a legutolsó pillanatig a legnagyobb figyelemmel kísérte s a míg csak a toll ki nem hullott kezéből, mindig írogatott, az tartván fen az agg elgyengült testben az életerőt, hogy a hazáért önzetelenül munkálkodhat. Utolsó vezércikkje ezelőtt három hóval jelent meg lapunkban. Lábbaja mindinkább megnehezítvén a mozgást, egy éve, hogy nem hagyhatta el a házat, de ha ismerősei és nagy számú rokonai meglátogatták, alig volt más tárgya a beszélgetésnek, mint a haza ügyei. Tiszta Kálmán miniszterelnöknek rokona, nagybátyja lévén, szerette gyarkora elmondani látogatóinak, miként jósolt meg a miniszterelnök jövőjét még gyermekkorában. Egy alkalommal ugyanis a hat éves Tiszta Kálmánának parancsolt valamit édes anyja, a gr. Bethlen János nejének testvére, de engedelmekedés helyett a kis makacs állólhelyéből sem mozdult meg, a nógatásra pedig egymáshoz szorítva kis lábait, mint egy tuskó nem bánta akármit tesznek vele, de még sem engedett. „Már akkor mondtam — beszélő a jó öreg — hogy vagy rossz férfi vagy nagy ember lesz belőle” s nagy öröme volt a tény, hogy az utóbbiról lett.

Most pedig nem beszél, nem ír nekünk többé ezen antique főuri jellem, a munkásságának, becsületességének, önzetlen hazafiságának e megtestesült alakja. Legyen édes neki a nyugalom a haza földében, a melyet imádják szeretett. Sirjára pedig a jelen nemzedék a hála és kegyelet virágait hintve, tanuljon a porait borító balmokon lelkesülni a közigyektől, tenni és fáradni jutalomra és hírnévre való törekvés nélkül a honért.

J.

Született Bethlen János — a most öltök közt idősebb — 1811 október 18-án Kolozsvárt. Előtől fogva köztanodában nevelkedett Nagy Enyedeon, honnan tíz évi tanulása után Maros-Vásárhelyre ment a királyi táblára, s 1833-ban a jogi vizsgát letette.

Az ifju ez idő alatt már több törvényhatóságban megjelent a „vándor pártiók”-kal, mint hallgató, csak annyiban vesén részt a mennyiben

a kaszinó számára, mely akkor mozgalmak köz- és kiindulási pontja volt, írásbeli tudósításokat szerkesztett. Ezek a nyilvánosság, a napi sajtó nyomásából eredt hiányának pótlását célozták s ép azért, a mennyire a gyorsírók hiányában le- bethesges volt, az egyes szónoklatokat is magukban foglalták.

Legelső nyilvános fölépése 1834-re esik. Mikor már lehetett észrevenni, hogy az alkotmányhoz szorosan ragaszkodó országgyűlésnek nem sikerül a sérelmek megszüntetését s az ország törvényes állapotba visszahelyezését kivívni: Udvarhelyszéken azt inditványozta, hogy ha az országgyűlés az adó elintézése és főhivataloknak törvényeszerinti választása által betöltése nélkül oszlattatnék el, a más uton kivetendő adót s alakítandó kormányt el ne ismerje a szék. Ez inditvány miatt az 1834-i országgyűlés feloszlataa után, midőn az ország kivétel állapotba lón helyezve, több elvokronávt együtt fiskális perbe idéztetett. A közvádó példás kemény testi büntetést és fog- ságot kért a bepereltre, azonban a kir. tábla íté- letileg kimondotta, hogy szabad lábon oltalmaz- hatják magokat.

Minderek daczára ezután is több törvény- hatóságban részt vett a tanácskozáokban, mindig az alkotmányos párthoz tartozva.

Udvarhelyszék már az 1837-iki országgyűlés- re őt akarta egyik követél megválasztani, de az ellenzéki párt, közmegállapodása, következtében nem lépett föl, mint követjelölt; attól tartva, hogy ha- bár törvényeink szerint jogosítva is lett volna a perbeli ítélet hozatala előtt helyét elfoglalni — ez a kormánypárttal szemben hosszas meddő vi- tákra adna alkalmat, mi az országra oly szük- séges szervezést sok időre elhalasztatná.

Legelőbb 1841-ben volt követ Udvarhely- székről, mikor már az említett fiscalis per am- nestia következtében megszűnt. Azután folyvást minden erdélyi országgyűlésen, az unio után a 48-i budapestin s a következő Udvarhelyszéket képviselte. Az 1846-i erdélyi, ugynevezett urbéri országgyűlésre, bár a székely törvényhatóságok kö- vetői köz tartozott, kik utasításaként fogva ál- talában, az urbérnek a Székelyföldön behozatala ellen nyilatkoztak, Bethlen János oly utasítást- tudt magának kieszközölni, mely lehetővé tette folyvást, a haza és emberiség érdekében, az ellen- zékek szavazni az 1846-i szűkebbli majoritással szemben.

1848-ban Pesten a miniszterialis párt- hoz tartozott. Ez év szeptemberében Erdélybe küle- tett b. Vay mellé kormánybiztosi segédül, s kö- szőbb az agyafalvi gyűlésen a székelység egyik vezetője lett. Majd ujra Magyarországra sietett képviselői állását elfoglalni, s mint ilyen, a mérsé- kelt párt-hoz csatlakozott.

A fegyverletétel után családját Budapestre telepítette, maga pedig 3 hónapig bujdosott, mi- kor többekkel együtt bejelentvén magát, százhusz társával kegyelmet kapott.

Ezután 1853-ig maradt Budapesten, midőn szeretett fiatal hívesét gr. Teleki Zsófát elveszt- ve, Kolozsvárra költözött s legott egész buzgósá- gal kezdett működni az egyedül nyitva álló tár- sadalmi téren. Hogy mennyi ügyszeretettel, mily szakértelemmel vett részt az erdélyi köznizetnek és egyletek szervezésében, vezetésében, a protes- tans egyház igazgatásában: ismeretes azon olva- sóink előtt, kik a királyhágón inneni fejleménye- ket a közelmúltban figyelemmel kísért k. Külön- ösen is ki kell emelnünk azonban Bethlen János lankadatlan törekvését az erdélyi nemzeti szín- ház állandósítása iránt. Alapot és a legapróbb rész- letekig kidolgozott terveket bocsátott közre, a vi- szonyokhoz mért életre való inditványokkal állt elő, burditott, ígizott, hogy a magyar Tháliá- nak egy második menhelye is legyen az ország- ban. — 1855-ben harmad magával a színház f- ügyeletét elvállalván, köztudomás szerint tén-yleg Bethlen János volt az intendans. Képesség- nek sok jelét adta, a dráma ügyére még annyi gond nem volt fordítva: de a színház minden segély nélkül, egyedül a közönség, részvétére le- vén hagyva, nem folytathatta soká a szép kez- deményt, s mintán tetemes anyagi áldozatot ho- zott kedvező eszménye kivitelére, egy év múlva visszalepett.

Az októberi diploma kiadatása után támadt politikai mozgalmakban a vezető közt találjuk; irányadó szerepet vitt a központi értekezletekben és több megye gyűlésén. Gr. Teleki Domokos és Bethlen János alapították néhány elvárataik tár- saságában a „Korunk” című kolozsvári lapot, melynek Bethlen János előbb épen vezetője volt, később is befolyást gyakorolt a szerkesztésre, és

sok vezércikkeket irt, míg nem a lapról meg- válvá az nemsokára megbukott.

1863-ban a több ízben elrendelt követvá- lasztásoknál Udvarhelyszék mindig réá szavazott; a szebeni gyűlésbe, mint tudva van, társaival együtt nem lépett be. A koronázó országgyűlésen ismét mint Udvarhelyszék követe szerepel. Haza jöve nemsokára a „Kelet” alapításában vett tevé- keny részt s ettől fogva haláláig, a mely végel- gyengülés miatt csendesen következett be, la- punk egyik legbuzgóbb pártfogója és munkatár- sa volt.

Emlékirat

a brassói iparkamarához.

Gr. Schweinitz Gyula kamarai tagtól.

A brassói kereskedelmi és iparkamara aug. 5-én tartott ülésének napirendjén a br. Kemény Gábor kereskedelmi miniszter erdély- részi körutjáról, különösen pedig brassói lá- togatásáról szóló jelentés állott.

A miniszter ur brassói időzése alatt különböző alkalommal világosan kijelentette, hogy ő a maga részéről mindent el fog kö- vetni, ami tehetségében áll, hogy az ipart és kereskedelmet emelje; nyilatkozataival kimutatta, hogy ő Brassó város helyzetének fontosságát teljesen méltányolja; s nem mu- lasztotta el betekinteni az itteni viszonyok- ba s végül kijelentette, hogy a törvények korlátai között mindent meg fog tenni arra nézve, hogy bizonyos bajokat enyhítsen vagy épen megszüntessen, melyek bizonyos irány- ban az itteni iparágak fejlődését gátolják.

Midőn én a háromszékmezei iparúrók részéről a brassói kereskedelmi és iparkama- rába beválasztattam, magamra vettem azt a kötelezettséget, hogy választóim nemzetgaz- dasági érdekeit képviseljem. Ennek alapján kötelességem ismerem, a kamarának egy csomó javaslatot előterjeszteni, még pedig azért épen most, mivel én a jelen időt na- gyon fontosnak tartom s mivel meg vagyok győződve, hogy mulasztások, melyeket most követünk el, keserűen meg fogják magukat bosszulni.

A kormány befolyása a termelésre bi- zonyos irányban kétségtelenül szükséges; az azonban soha sem fog egy kormánynak sem sikerülni, hogy a nemzet vagyon gyar- podását kiterjeszkölhassa vagy pedig mestersé- gesen létesíthesse.

A nép jólétének gyarapodása négy té- nyezőt föltételez: a jólét két fő forrásának, a természetnek és az emberi szellemnek egyenletes felhasználását, másfelől a nemzet- vagyon két fő feltételének: a munkának és a szabad forgalomnak hasonlóképp egyenletes igénybevetelét.

A kormányzat tényleges befolyása a népet és néptevékenységet vezetésére általá- ban annak a magas álláspontnak kell hogy a következménye legyen, a melyen a kor- mányzat maga áll; s e befolyásnak csak a kormányra nézve lehetséges általános átte- kintésen kell és szabad alapulnia, áttekinté- sen az egész állam fölött valamint egyes kü- lönböző részeit fölött, a szerint a mily vi- szonyban állanak a különböző termelési ágak egymás között tekintve a szellemi és erköl- csi műveltség már elért vagy elérendő fokát, és tekintve a már meglevő vagy csak ezután elérendő magasb felvilágosodottságot és po- litikai nagykorúságot.

A kormánynak kötelessége ennél fogva mindenélőt a bel- és külállami életben nyuj- tott hatalmas segélye által biztosítani minden polgára számára a jólét forrásait és fölté- teleit; továbbá a kormány képes a polgárok máskülönben szabad tevékenységét fölbresz- teni s e tevékenység előtt tág hatáskört nyitni; a kormányzat lehetségesé tehet na- gyobb hasznos vállalatokat, jó közigazgatás által, különösen pedig olcsó és gyors igaz- ságszolgáltatás által megerősíthet a közhi- tel s ezáltal közvetve sokat tehet az ipar és kereskedelem emelésére; létesíthet olyan köznizeteket, a melyneket az egyesek nem hozhatnak létre; általában pedig a terme- lése közvetlenül befolyást gyakorolhat és kell gyakorolnia mindenütt, a hol ezta gyakorlati nemzet- és állangazdaságtanai megkövetelik. Erre pedig minden előtt olyan igazgatás kell, mely ismeri feladatait s emellett olyan szer- vezettel bír, mely a központi kormányra néz-

ve lehetségessé teszi az általános áttekintést, ami azonban közigazgatásunk jelen szervezete mellett bizony meglehetősen nehéz.

Nagyon nehéz dolog, egy nagyrészt földmíveléssel foglalkozó országot iparos és kereskedő állammá alakítani át.

A kormány legjobb akarata és támo- gatása mellett is ezt nem lehet előbb vég- rehajtani, míg az ipar a kézmű és gyár- ipar tetemes kiszélesítés és tökéletesítését nem ér el, az ipar pedig mindaddig nem jut virágzásra, míg — eltekintve a népesség meggzaporodásától, — a fölemlelkedett földmíveléstisztajtajövedelméből nem fordíthatatnak tetemes tőkék a kézmű és gyáriparmegteremtésére, természetesen úgy, hogy a földmí- velésnek is megmaradjon az arra szükséges tőke.

Ugy látszik, a nemzetgazdasáznak e sarkigazságát eddigelé nálunk nem vették fi- gyelembe; addig a meggződőség mindazon- álta, már, ugy látszik, eljutottunk, hogy erőteljes, egészséges nyerstermelés nélkül még csak nem is, gondolhattunk az ipar egész- séges, tartós fejlődésére, s másfelől, hogy az utóbbit, az ipart hasonlóképp a legnagyobb támogatás és ápolásban kell részesítenünk, ha az előbbi, a földmívelést teljes virágzásra akarjuk segíteni.

De nemcsak az államnak egyedül, ha- nem a városi községeknek, testületeknek is meg van ez irányban a maguk kötelességeik és feladataik, melyekre azokat épen a nem- zetgazdasági érdekek oly fontos képviselőinek, az iparkamarának kell emlékeztetniük.

Brassónak kétségtelenül nagyon kedvező helyzete van; nem is számítva a vasutat, mely rövid időn Galaczcza és Gyurgyevóval hozta összeköttetésbe, Brassón át igen fontos országutak keresztezik egymást; egy- szóval a város épen nem csekély terület kereskedel- mének és iparának központja: mindezeknél fogva a városnak magának mint olyannak nagyon-nagyon sok teendője van az ipar- és kereskedelem tekintetében.

Miként az államnak a termelésre, saját hatalmi körében, bizonyos (ha nem is épen korlátatlan) befolyást kell gyakorolnia: épen ugy megvannak a városnak is saját felada- tai, melyek elől nem szabad kitérnie.

Brassó városának nem szabad figyelme- t csak közvetlen környékére korlátozlna, nem szabad csak magát tekintenie: Brassó keres- kedelmi és forgalmi központja annak a nagy területnek, melyet a keleti vonal szel át vagy pedig ezzel jövőre összeköttetésbe fog jönni.

Hajos János

elnöki megnyitó beszéde a székely-egylet csikszeredei vándorgyűlésén.

Tisztelt közgyűlés!

Ott a Hargita éggel ölelkező két csucsain tul, egy egészen új vidék terül el, a havasok ke- belébe rejtőző szép Csik; egy alig ismert, egy ke- vesek által kutatott, és szigetként elkülönített kis világ van ott, hol a nép még és eredetiségé- ben él.

E szavakon kezdette a Székelyföldnek egy meleg érzésű és édes tollu ismertetője Csikszék leírását.

De e szavakban nem csak a hazafi érzélem áradozik, hanem maga a valóság találta meg méltó kifejezését, mert ha ez egymást felváltó fa-nyó koszorúza óriás hegyeket, havaslánczolat- kat s eök keretében Al- és Fel-Csik és Gyer- gyónak mértföldekre terjedő síkságait megpillantja az utazó, önkénytelenül elragadtatik természet adta szépségeitől.

Vagy ha a történet végig fut emlékezteté- vel azon 1000 év történetén, mely alatt a hér- cöek közé éltel népa boufoglalás küzdelmein kezd- v — előbb Hadur szolgálataban az és vallás, utóbb az idvezítő keresztény hit, és később a nemzeti függetlenség érdekében annyi vért ontott, hogy alig van egy zuga e székely széknek, me- lyen a multnak egy-egy kegyeles emléke fenn ne maradt volna, nem de felhevül a vitázás, az ö- feláldozás, és a szívós kitartás ezen lélekemelő példái? s már csak ezért is nem bennő rokon- szenvet érez-e ez és lakosság iránt, mely nem is meg- fogyva, sőt a százados viharok között is népessé- gében mindig gyarapodva, magáztató elődeinek vörrel áztatott tűzhelyét?

Egy ily kiváló helyen jelentünk meg tehát mi t. közgyűlés! a székely mívelődési és közgaz- dasági érdekek nevében. Egy ily történelmi ada- tokban gazdag pontján a Székelyföldnek van szán- dékunk a székely mívelődési és közgazdasági egy- let lobogó-át föltájni.

De vajlon sikerülül fog-e e nemas zászló alá ha nem is ezeket, legalább százakat toborza- ni? fog-e a most elbúrtott mag oly háládatos ta- lajra találni, a mely méltó sarját hajtsan azon buzgalomból, mely mintek — a székely érdekek vándor apostolait — oly messze távolból ide szó- litott?

Es vajlon fog-e azon lelkesültégek, mely e gyűlés tisztelt tagjain e p-rezben észlelhet — Csik- Gyergyó- és Kászonszék — e három egy szé- kely kis királyság anyagi és szellemi jólétének emelkedése által, egy állandó emlékvirágot fűz- ni azon örök zöld fenyő lombokhoz, melyek a Magos Bók, Bélbor, Tarkó, Kelemen havassa és a Fekete Réz o'adalán az időse- től viharával da- c-olva diszlenek. Nincs okom kétérdmú benné, de er még is mind a közel jövő kérdése.

Most engedjék meg uraim, hogy mindenek előtt e szép vidék látása és e történelmi emlé- kek behatása alatt fejezzem ki örömdómet a fo- lett, hogy a székely egylet negyedik közgyűl- sét itten nyithatjuk és tarthatjuk meg. De egysze- mind szabad legyen elmondanom kitelhető rövid- séggel azt, a mit e helyen és ezélnkra tartozólag elmondani szükségesnek tartok:

T. közgyűlés! Távol van tőlem, mintha ki- csinynelném ama véres csaták dicső emlékét, me- lyeken a csiki székelyek a tölgyesi és gymiesi, tusnádi és zsigódi szorosoknál oly hőies öfel- áldozással száz meg száz példákban játszották el Leonidás örökhirű szerepét. Vagy ne tartanám fi- gyelemre méltónak az Apurkot, Mikót, Sándorok és sok más jeles csikszéki és családok szőlőttei- nek a keresztény vallás, a nemzeti függetlenség és az önfenntartás érdekében kifejtett és száza- dokra kibát munkásságát. Akár mellőzhettém Apor Andrásné, Csarey Györgyné, Puskás Kalári és Görgő Anna e székely amazonok hős fellán- golasát és férfiakhoz méltó tetteit? Vagy feled- hatnók-e az Illés András, Antalfi és Kovács Miklós csikszéki eredetű püspökök korszakot al- kotó és a catholics anyaszentegyház fényét eme- lő pályájakat? Igen-ő Niczt Ferencz csik-som- lyó szerzetesnek hős tetteit, a ki a csuklyát kár- dal cserélte fel, hogy a szentegyházat a tatárok szépségtörő dúlái ellen megvédelmezhesse. Ki mehaten el benső megindulás nélkül Pásztorbük- nél, hol egy szomorú nyírfá és egy-őru kereszt jelöli a szerencsétlen Báthori Endre f-jedelem sir- ját? Kinek ne jutna eszébe, hogy itt a Csiki Kronika írójának és másolójának szűkebb honá- ban vagyunk? Kinek lelkét ne rendinő nveg az 1704-ki székely fegyverletétel szomorú emléke Mádférlvánál?

Es van-e székely, a ki kiirthatná enléké- ből a székely nemzet egykori szentségét, a nem- zeti áldozó poharat, — a melynek bírásért is nem egyetern ömlött a székelynek vére.

S végül figyelmen kívül hagyhatnók-e a csiksomlyói Ferencz-rendi kolostort, melynek t ör- ténetéhez a vallásos buzgalomnak és szellemi mívelődésnek annyi sok szép mozzanata fű- ződik?

Nem uraim! mind drága és méltó virágvi- ezek a hazafi emlékeztet koszorújának. Erdemesét ezek a történetek tollára épen úgy, mint a Cano- va vésojére, akár Barabás vagy Munkási cse- tere.

Mind e mellett én ezúttal nem akarok a multat meregegni. E fényes multnak különben is méltó és igaz képet veendi a székelység azon pragmatics munkában, mely Szabó Károly je- les történetésünk tollaiól nem soká ki fog kerül- ni, és a kinek — miniaú őt e gyűléstünk-n van szerencsénk tisztelni, — egész székely eyszer- séggel csak azt kívánom: adjon Isten erő, egész séget e nagy munkához, mert lelke és szelleme van elég rá.

(Folytatása köv.)

Nehány szó

Petőfi halditára s Lengyel J.-nek e tárgyra vo- naközó cikkére.

(Vége.)

„Leértünk — írja Lengyel — Fehéregyhá- zára, s megkezdűnk a támadást . . . velünk vol- 14 ágyu legénység . . . minden két lövészre az oroszok a miénk hárommal felelték stb.” Ezen s hasonló kifejezéseiben Lengyel csakugyan egy- tünteti föl magát, mintha katona orvos lett volna,

A történelmi társulat

segessvári záruléséről.

Segessvár, 1879. aug. 30.

A magyar történelmi társulat aug. 30-án d. e. 10 órakor tartotta zárulását Pulszky Ferencz alelnök elnöklése alatt Segessvárt a városház nagy termében.

Elnök egy társadalmi irányú megnyitó beszéddel érdemelte ki a szép számú nő és férfi közönség tetszését. Azután Wenrich Vilmos nyugalmazott százados olvasott fel egy ismertetést Kolozsvári Márton és György hazai művészekről, mint a kik a nagyváradi székesegyház el. László királynak érc lovagszobrát készítették. A főnyelvet a közönség mohó kíváncsisággal szemlélgette. Elnök köszönetet mondott felolvasónak az érdekes ismertetésért.

Wessely Károly kolozsvári prepost-plébános eszesen kidolgozott tanulmányban bizonyított a mellett, hogy Hunyadi János Szent Imrénél győzte le Mezőbőtet, s itt tanította Kemény Simon önfeláldozó hazaszeretét, nem pedig Nagy-Szebennél, mint az több történetírónál s köztük a halhatatlan emléktől Horváth Mihályal is elfordul. Wessely felolvasását a figyelmes halgatóság tetszéssel fogadta.

A maros-vásárhelyi nagy gyűlésen kiküldött bizottságok jelen téseit Thalóczy, Csontos és Henszelmann tették meg, melyek a társulat közlőnyében a „Százados“-ban fognak megjelenni.

László Ádám azon indítványra, hogy a társulat Szabó Károly történettudósának elnöklése alatt bizottságok küldjön ki, azon célra, hogy szemanak kihallgatása és tanúsága mellett, kijelöljék azon helyet, hol korszorok költönek Petőfi életét, (segessvár-féregyházi csatában) mint nem a tört. társ. hatásköréhez tartozó kérdés a napirendről levétetett.

Pulszky elnök meleg szavakkal köszöntö meg a segessvári és nagy-kütlőlőmegei hatóságoknak a szíves fogadtatást, melyben a m. tört. társ. tagjait részesítették, melyre Gull József polgármester fejezte ki örömet és szerencsét az iránt, hogy a hazai tudományok tehettek némi szolgálatot.

Jegyzőkönyv-író: dr. Henszelmann J. és dr. Pulszky Károly történelmi társ. tagok.

A díszes nagyteremből lelkes éljenzés között távozott a társaság, mely az ülése kezdete előtt a régiség kiállítását szemlélte meg, elismeréssel nyilatkozván a testületek és egyesek birtokát képező érdekes és értékes gyűjtemény felett, melynek létrehozásában Fabricius Károly orsz. gyűll. képviselő a főidőm.

Sokan a várat, főtanoda gyűjteményét, városi levéltárát szemléltek meg, mely utóbbiban Szabó K. olyan okmányokat fedezett fel, melyeket alig tudott letenni kezeiből.

Ebédre Keresdó, gróf Bethlen Gábor főispán vendégszerető asztalához gyűltek össze a tört. társulat tagjai, kiknek számát Nagy-Kütlőlőmegei intelligenciája mintegy százra szaporította. Dánoson Hoffmann A. a keresdi járás szolgabírája, a szász és román ajku leakeknek fogadták az elnököt, ki szívvel-érvel viszonyozta az üdvözléseket. — Elöl banderium, kétfelől díszöltözetben megjelent falu-nőfé eljenzett az érkezőknek, kik Keresdóval főúri díszbenben részeselettek. A segessvári és keresdi zenekarok vidám játéka mellett népműveltség keletkezett az ódon kastély tágas udvarában, honnan estefelé távozott Segessvár a jó hangulatú társaság. Este még egy búcsú kezszorításra gyűltek össze a „Csillag“ szállodába, de ez már szűkebb körű volt, mint az ismerkedési estély, mely megelőző este mintegy 150 teríték mellett tanuszkodott Segessvár város vendégszeretéről.

Hogyan ismerném Mohamed-et. Hisz férjem testvére.

E váratlan felvilágosításnál úgy éreztem, mintha villám csapott volna le mellettem. Férjem testvére!

Mint nehéz álomlátás vonult el egyszerre szemem előtt ez épen most látott borzasztó élet képe, mint mely nekem is eszembe fog jutni megalkotásaival, erkölcsienséggével, a teljesítet szolgáissal, melytől még a hercegi cím sem volt képes nővéremet megóvni. Tehát ez volt számomra fantarva?

Órult félelem között értem haza Chimi-lah-ba.

Másnap reggel, alighogy belépett hozzám atyám, így kiáltottam fel:

— Nemde, hogy lehetetlen? Hosnah családik? ... Mondja gyorsan, hogy nem igaz.

— De mi nem igaz? ... Mondjál előbb.

— Nemde, nem sógorához, Mahomedhez akarnak engem nőül adni?

— Hosnah egy fec-egő, felelt atyám nevetve; de már miután beszélt, úgy látszik nincstől bős mit rejtgetni elől. De mi okozza roppant későbbesedését? ... Soha nem láttad őt; nem is ismered miért felz tőle?

— De hát székeseg-ő őt ismernem, és nem elég-ő csak belépnem bátyja házába, hogy magijedhessek annak gondolatát, olyan hárommal birni, miú az óv?

— Allah! mikkel törődsz te? felelt atyám nyugodt hangon. Mohamednek nincsen bárema, és ha téged nőül veszen, nem fog több nőt tartani magának.

(mi pedig nem volt soha,) vagy legalább annyira két értelmű s cselezatosan homályos, hogy értelmetlenül lesz. László Á. tanukra hivatkozva, állítja, hogy Lengyel nem is volt jelen a harcz-téren. — Ha így áll a dolog, akkor azt hiszem, hogy egy Haller gróf és Gamerra báró felállalnak azon, miszerint Lengyelt legyeztetve, az igazságot ki ne mernék nyilatkoztatni. De beszéljük azt is, hogy Lengyel épen úgy, mint mások is, (pl. az öreg Novák és Kádebb) kimentek székesegyház felé, nézni a csatát (így lehetett Lengyel látávon kívül) s voltak, (volt, Lengyel is) első birmondói a vesztett csatának. Ezeknek a csatát néző uraknak félre kellene tenni Lengyelt, mint orvosától való félelmeket s midőn ily nagy fontosságú ügyről van szó, férfiasan bátran nyilatkoznai. Lengyel ily módon távolról láthatta, ha nem Petőfit, de a csatát, s Gamerra báró bizonyára e miatt nem láthatta Lengyelt.

„Petőfi látávon kívül volt ... egy ágyugolyó tőle 30 lépésre ütött a földre; a fölvett föld és por őt is ellepé, ... nézte a csatát ... elmerült gondolataiba, még pedig annyira, hogy a csabamar hallatszott iszonyu zúgaj, ordítás, egy tömeg tele tűze nem képes figyelmét azon helyre vonni, hol az történt. Éa mellette futottam el, kérdöm tőle; mi baja ör-nagy? Ő nem felelt. Így ir Lengyel. Ugyan kérem: nem nagyon is naiv dolgok-e ezek? s vajjon számbavehetők, ha Petőfiről van szó? Petőfi látávon kívül volt, s az ágyugolyó még is te-le szórta szemét földdel porral? Hát ugyan az hogy képzelhető józan észszel, hogy egy iszonyu zúgaj, ordítás, egy tömeg tele tűzét észre ne vegye egy olyan szemlélő, ki éppen a történetek megfigyelése és folygészése végett ment a csatával? Éa csak úgy tudom képzelni ezt a dolgot, ha Petőfi lefeküdt a földre és aludt. S miúle apóp van Lengyel e kérdésben: „Mi baja ör-nagy? ... Hiszen semmi baja sem volt. S miért nem méltatta Lengyelt feleletre? Mert Lengyel úgy tünteti fel Petőfit, mint a kinek jó ismerőse volt. (Petőfivel L. legközelebb ha egy szót válthatott a megelőző este; az utolsó vacsorán nem volt együtt vele; először látta ez este). Midőn már mindenki futott, írja L. „Rá hiálték Petőfire, oda mutaták az eseményre. Ő oda maradt s csak annyit mondott: „Potom-ság“.

Az oroszok bekerítették a mieinket. „A gyalogságból csak az menekült, ki tartalékban volt; kik tüzetben voltak, bekerítették; kik a körben maradtak, mind elesetek. Petőfi gyalog volt, s így a körben benne maradt. Egy dombra érve ... láttam ... a mint földetlen fölét, szétesztett ingyakkal, lengő zubbonyával futott.“ Így ir L. Hadurra mondom: nem tudom Petőfit olyannak képzelni, ki a közeli veszedelem egész nagyságát látva, csak ennyit mond: „potom-ság“, s akkor, mikor már menekülésre sem hely, sem idő nincs, földetlen fölét, gyáván megszabad. Szembe várja a veszélyt bátran, s akkor gyáván megugrik. Lengyel Manasses elfogatása után a Magyar Polgárban közléte egyik cikkében gunyolódva támadja meg azokat, kik nem elégedve meg Petőfi hősi dicsőségével, belőle minden áron nemzeti hőst akarnak csinálni. Meggyőződés dolga. De én inkább hiszem, hogy az a Petőfi, kinek a legnagyobb baj is „potom-ság“ volt, s kit „Heydte, mellén kapott dzsida szurással látott halva feködni, (??)“ az a Petőfi valóban nemzeti hősként lauita s kardal kezében ott esett el szemben az ellenséggel s nem futott meg akkor, mikor a futás egy sem adhatta menekedést. Különb megfoghatatlannak tűnik fel előttem azon körülmény is, hogy Petőfi, kit az öreg Bem apó annyira kegyelt s őrizett, se szekérrel, se kocsival, se lóval nem rendelkezett, hanem mint va-

lami ágról szakadt, ügyefogyott, ott üldögélt egy „südtő keme-nese“ tetején ... Nem kevésbé különös azon körülmény is, hogy Lengyel, ki jónak látta magáról ideje korán gondoskodni, egy dombról visszanezve, Petőfit véli fölismerni. „Abban az általános rómület s zür-zavarban! ... Ezek között egyet! ... Ohajtandó, hogy L. jelölje meg azt a dombot melyről visszanezött, hogy a valószínűség kedvéért határozassuk meg azt a távolságot is, mely közte és az elmaradt Petőfi közt lehetett; így nemcsak egy katona, de másféle halandó is hozzá vetethet, hogy annyi között felismerhető volt-e egy ember.

„Engem lovam a körön kívül segített; Petőfi gyalog volt, s így a körben benne maradt.“ Ily L. Hát hol volt Lengyel székesely hazafiság? Hát volt lelke hozzá, hogy Petőfi mellett látóban elszámulva, veszni hagyja a nemzet nagy költőjét? Hát nem tudta Lengyel legalább a kegyelbe léptetve, Petőfit is a „körön kívül“ segíteni? De tovább ... A lovas Lengyel átengedte volna saját lovát a gyalog Petőfinak? ... Még talán így sem követett volna el Kemény Simon fele hősi tettet; hiszen neki mint civilnek, civil ruhában, az oroszok részéről nem nagy bánatódása lett volna. Ha igaz az, mit Lengyel magáról és Petőfiről ír, ugy Lengyel nemzet elleni bünt követett el, mert veszni engedte a nemzet ifjú dalnokát, legnagyobb reményét.

„A sirhalomra, (hol L. szerint Petőfi fekszik) arra járó székeselyek soha sem felelnek egy-egy darab követ vetni s ha azt évente rendesen ki nem egyengetnék, eddig óriási halommal lett volna.“ Így ir L. nem tud itt minálunk senki, semmit, legkevésbé a jó székesely utasok (fuváros), csak L. képzelődésében nő az óriási köhalommal. Épen úgy vagyunk a L. által kijelölt Petőfi sírjával is.

Ma még sokan élnek, kik pontosan kijelölhetik a helyet, hol a két ellenséges tábor állott; honut s mely irányba kerültek meg a muszkák a mieinket. Ha egy mérnök és egy katona e helyeket megtekintik: merő abszurdumnak fogja mondani L. állítását, Petőfi menekülése illetőleg futási irányát illetőleg.

Ennyit az igazság érdekében L. cikkére.

Petőfi a legnagyobb valószínűséggel társaival egyetemben élet-haláltságban esett el. A hely, hol szemeit örök álomra csukta, szívesen talán; egy bizonyos csak, az t. i. hogy a Féregyházi csataterén maradt. Egy bizonyos csak: megérett az idő oltárt emelni a harczterén, hol a nemzet nagy lantosa örök álmait aüssza. Veleményem szerint a harczterégyik legkiválóbb és szembeölthető pontja enne a hely, hol emlékoszlopát felállítani kellene, annyival is inkább, mert a L. által kijelölt Petőfi-sír nem hiteles, s nem is alkalmas a szobor elállítás helyéül.

A történelmi társulat bár itt Segessváron ülészet, mint e tárgybán előkészületlen, csak igen keveset fog tehetni. A Petőfi-társaság hivatása és kötelessége a Petőfi ügy végleges tisztázása. Küldjön ki e társaság mérnöki és katonai szakértő biztosakat s tisztáztassa ez ügyet mihamarabb, meg élnek azok, kik némi felvilágosításokat adhatnak. A gróf Haller Ferencz elnöksége alatt álló Petőfi-egylet a Petőfi-szoborra meglehetősen összeget gyűjtött össze: számoljon be a nyilvánosságának ezen egylet, mekkora vagyonnal rendelkezik. A Petőfi-társaság egészítse ki a rendelkezése alatt álló alapból ez összeget; a nemzet még mindig adóssa korszorok költőjének; rója le szent tartozását s állítsa fel emlék-oszlopát a féregyházi csatater legzebb pontján. Ez az én indítványom.

Egy 1848—9-iki honvédd.

lőnböző jellegeik szerint. Elöl jöttek a legifjabbak, hozva arph-okat, (csészek); ezeket nagyobbak követték tálcákkal, pipákkal, nargillákkal; végre befejezte a „menetet“ két nagyon magas smyrnai nő, hosszú szőke hajfonataik a földet separték, magásra tartva kezeikben a kávés kanakát, mint valami füstölőket. Gyémánt ragyog minden felé, bármihez nyúl az ember. Beavatra Saída által, elég jól tartottam magamat. Elfogadtam a csészt és pipát, arab nyelven köszöntve nővéremet, s megizeltve kávémát, hátra dőltem párnáimra, s még pár füst-gomolyt is, eregettem chibukkomból. Egy része a látogatóknak eltávoztán, némén és én, magunkra maradtunk a diván-szeletekben. ...

— M'riam, kérdezte Hosnah egyszerre, atyánk nem szölte-e még nekem valamely nagy tervről?

— Minő tervről? ... szóltam, hallgatag-nak kívánva látszani.

— Házasági tervről.

— Beszélt valóban, feleltam, hanem azt hiszem, még titok a dolog.

Hosnah ajkain fiom mosoly vonult végig:

— Reim nézve nem, mert én voltam az, ki mindnyájunkra nézve e nagy szerencsét ki-gondoltam.

Nem tudom miért, ez egyszerű szavak nővérem ajkairól rémüllettel töltöttek el.

— Tehát te ismered azt, kit atyám számomra kiszemelt? szóltam sokkal inkább felindulva, mintsem mutaini akartam.

A tört. társ. több tagja a csikszeredei szé-kely egyleti gyűlésre indul, honnan újra fölkeresi soraival a „Kelet“ hasábjait Kerekes Sámuel.

Adomák Deák Ferenczről.

Hazánk nagy fiának első emlékszóráról vasár-nap hullott le a lap. Ez emlékeztet nap alkalmából több érdekes vonást találunk különböző lapokban „Carolus tollából“, melyekből az érdekesebbeket közöljük:

Öreg emberek, kik Deák Ferenczet harmincz éves korában ismerték, azt állítják, hogy az időtől kezdve nem változott. Valamivel kövérebbé vált, de haja, szemei, bajusza s egész arczjellege ugyan-azok maradtak.

Az országgyűlésen élezeiről és anekdotáiról előbb ismerték s előbb megismerték, mint nyilvános beszédeiről. Akkori anekdotái közül főm-litem a következők:

Kocsi Horváth Sámuel veszprémi követ nagyon békesség szerető ember lévén a magán társalgásban is, mindig mindenkinek igazat adott s mint alispán is, minden peres felet kibékített. Az országgyűlésre is utána ment az az adoma, hogy egyszer bement hozzá a felperes s baját elpanaszál, mire ő mint alispán azt felel: „fiam, neked teljesen igazad van“, — de ugyanakkor oda-mennén az alperes is s baját az is elpanaszolván, annak is azt felel: „fiam, neked is teljesen igazad van“, — mikor pedig ezt az ott jelen volt Rohonczy János első alispán meghallotta s azt mondá: „bolond vagy te Samu, mindkettőnek csak nem lehet igaz“, — erre azt felel: „ne-ked is János teljesen igazad van“.

Ez a Kocsi Horváth Sámuel az országgyű-lésen is ilyenformán viselte magát. Hol az aulicussal szavazott, hol a liberalissal, csakhogy meg ne haragudjék rá egyik se.

Egyszer aztán Bethly Ödön és Balogh János keményen megtámadták Kocsi Horváthot a pozsonyi ligetben Deák Ferencz jelenlétében. Deák mosolyogva hallgatta Bethly és Balogh szemre-bányásait s mosolyogva nézte Kocsi Horváth kellemetlen helyzetét. Midőn már a vita kissé éles-sé kezdett válni, Deák közbeszólt:

— Olyanformán gondolkodik az én Sámuel barátom, mint az egyszeri szentgróti menyecske. Az is egy kissé hüfelen lett az úrához s belesze-rettet a szomszédban lakó csizmadia cizmamester fiába. A menyecske ura nem nézve jó szemmel a dolgot s pölekedése se használván, elment a plébánoshoz panaszra, hogy az hívja meg a felesé-gét magához s térítse istenes utra. A plébános meghívatta a menyecskét, lelkére beszél istenesen s megmondja neki, hogy isteni és emberi törvények szerint az asszonynak hűségnek kell lenni törvé-nyes urához és senki másra megcsak gondolni sem szabad, hanem meg kell maradni egyetlen egy férfi mellett. „Jaj édes tisztelendő uram, így fe-lel a menyecske, könnyű a gazdagnak, de az olyan szegény asszonynak, mint én vagyok, mindegyik jó, nekem nem illik válogatásnak lenni.“

Ez anekdotára hatalmas kacagás lett a fe-lelet s ez naptól fogva Kocsi Horváth Sámuel nem válogatott a két párt között, hanem megmaradt — aulicussnak.

Öreges s fiatalok, komoly férfiak és köny-nyűvű emberek, saját pártjabeliek és ellenzékiek egyforma kegyelettel járultak hozzá.

Öt, egyedül őt nem nevezték, nem szólítottak pertunak. Nem azért, mintha ő azt rossz né-vén vette volna. Ismerett se. Hiszen egyszerűbb, szivesebb, kedélyesebb ember soha se volt, mint ő. Ámbár tagja volt a Bathányi-minisztérium-nak: mindamellét ő az egyszerű „tekintetes ur“

Ámbár, hogy e biztosítás elég meg-nyugtatólag hangzott, de én még sem vontam vissza szavam.

— De hátha nem találom szeretni őt?

— Nyugtasd meg magad, felelt ismét mo-solyogva atyám, nem meg ígertem-e már, hogy férjedet meg fogod ismerni, mielőtt nőül mennél hozzá? Ismétlem kedves gyermekem, hogy sem-mire sem akarlak kényszeríteni. Ha Mahomed nem tetszik meg neked. ... és semmiként ki nem áll-hatód őt. ... más akkor nem messz nőül Maho-medhez. Most meg vagy nyugodva?

Mit feleljen az ember ily jószágos és eszé-lyes szavakra? Ekkor aztán beszélt azon remé-nyetről, melyeket e nagyszerű házasságra alapít, s mely egyike a legjobbaknak egész Egyiptomban, és azon boldogságról, mely a legnagyobb valószí-nűség szerint, átol várható, hogy Mohamed har-mincz éves; Európában nevére, igen művel ember, mi eléggé megmagyarázza, hogy miért nem hasulit semmiben fivéréhez. A kedvőnek jó barátja lévén s nagy befolyással bírván rá, az udvarnál egyiket a legfőbb hivataloknak tölti be, mely nagy politikai border-jenél fojva, egy lát-szik neve a nagyvessérségnek. Atyám nem tit-kolta el előttem, hogy e házasság a család becs-vágyának nagyban bízal-gye s bosszason taglal-gatta azon roppant befolyásos helyzetet és nagy gazdaságot, mely abból reám háromolnék. Két-ségtelen volt, hogy mindenáron, követségem s nagyra vágyómat kívánta felbreszeni. Most enyiben áll a dolog.

(Folytatása következik)

ma radt minden rend, rang, czim és czafrangnél kül. Bár a „nagyságos“ czimet idegenektől nem utasítá el, hiszen mindennap százan mentek hoz-zá kérvényezők, mint a királyhoz s ezekkel a czimezés miatt nem perlekedhetett, mindamellét ő a czimekre nem adott semmit.

Gyalai Pál, mikor Vörösmarty életét írta, levélben fordult valamért Deák Ferenczhez s őt „nagyságos ur“-nak szólította, de egyuttal bocsána-tot kérvé, azt kérdezi tőle, írja meg, mi az igazi czime? Deák azt felelte: „czimezzem a minék tet-szik, legjobban szeretem, ha barátjának czimez.“ Pedig bizony akkorémig Gyalai Pál kicsike em-berke volt. A király „Deák ur“-nak, a királyné egy alkalommal a koronázás után szemtől-szembe „Deák bácsi“-nak szólította. Ekként szólította őt a fővároshan minden és vidéken minden szép asz-szony és minden ifjú lányka, kinek alkalmá volt vele bizalmasan beszélni.

Néhány idősb képviseelő, kikkel sok ország-gyűlésen volt már együtt, tegezték őt s „Feri“-néven szólították. Az öreg Justh, Z-edenyi, Szent-iványi, Kállay Ödön, Pulszky Ferencz, s még né-hányan akként szólaltak hozzá még a legutóbbi években is. Mindenki más ez egyszerű névvel kö-zeledett hozzá: „bátyám.“ Mintha mindenkinek vészerint rokona, édesapja lett volna. Az igaz, hogy olyan jó is volt mindenkinek, mintha édes apja lett volna.

Minő magas tekintélye volt Zalavármegyé-ben Deák Ferencznek a harminczhárom éves ifju-nak: arra csak egy példát.

(Vége köv.)

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1879. sept. 3.

— **Id. gr. Bethlen Jánosnak** város-szerző mély részvétet kétfő elhunytáról a család gyászjelentés így szól: Bethleni gr. Bethlen Géza; saját; neje: Kááli Nagy Berta és gyermekeit: Balázs, Sóni, József; továbbá: gr. Mikes S.rolta, öz. gróf Bethlen Domokosné és fia Károly; Bethleni gróf Bethlen Béla; Bethleni gróf Bethlen János, neje: gróf László Mária és gyerme-keik: Mária, Vilma, János; Bethleni gróf Bethlen Sándor, mint testvérei; Bethleni gr. Bethlen-Károli, Bethleni id. öz. gróf Bethlen Ferencz-né és gyermekei; Bethleni id. gróf Bethlen Sándor és gyermekei; Bethleni gróf Bethlen Johana, id. gróf Thoroczkai Miklósné és családja; Bethleni gróf Bethlen Mária, báró Kemény György-né s családja, mint a nőisainak testvérei; Hidvé-gi gróf Mikó Juliánna, gróf Eszterházy Jánosné, mint a nőhal testvéreinek, Bethleni gróf Bethlen Erzsébet-nek, öz. gróf Mikó Györgynének lánya, ugyisint a közelebbi s távolabbi rokonok nevé-ben, a gyermekei hálas szeretet fájdalmaival jelen-ti, hogy édes atyjuk, az illetőknek testvére, nagy-bátyja, rokona Bethleni id. gróf Bethlen János, Udvarhelyszéknek évtizedeken át országos képri-selője, az udvarhelyi ev. ref. főtanodának, egyhá-z-megyének főgondnoka, az erdélyi ev. ref. egyhá-z-kerület igazgató tanácsosa élete 68-ik évében, vég-elgyengülésben - folyó hó 2-án meghalt. Kiszene-vető tetemei f. hó 4-én d. u. 4 órakor k-monos-tor utca 13-ik számú háztól, felettők tartandó ima után, a köztemető kertjében örök nyugalom-ra helyeztetnek. Nyugodjanak békével a nemes hamvak! Kolozsvár, 1879. sept. 2-án.

— **Niniche**, a hirhadt operett tegnap hatodszor került színre a kolozsvári színpadon elég nagy számú közönség előtt. Erdélyi Mariettát, ki a czimszeret személyesíté, egész virágzápor, s szebbnél szebb bouquet-k és koszorúk egész öző-nével fogadta a közönség, első megjelenésekor. Erdélyi M. k. assz. Niniche-t utólrhetetlen csele-ket személyesítette, játékaiban és egész megjelenésében tele azzal a finom discretióval, mely az ő alkotásait operettekben oly előnyösen jellemzi. Couplet-it is egytől egyig meggyőztatták a közönsé zajos tapsai. Az előadás többi alakjai közül Som-bathelyi pompásan ábrázolt Anatoleját, Gabányi classicus diplomatáját, Várdi Miklós gavalier-für-dőtőjét és Krasznai Sillerynéjét a legnagyobb dicsőrelettel említhetjük föl, általánban pedig az egész előadás egyike volt az idény legelénkebb, legősz-sze-vágóbb operett-estéinek.

— **Kossuth Lajos** a Tisza szabályozá-sáról nagyobb munkán dolgozik s több adatot küldetett meg magának. Ujabbban Kossuth az ipar-mozgalomról fog nyilatkozni.

— **Kossuth beteg**. Ihász Dániel ezredes levelet intézett a „Kecskeméti“ egyik munkatársához, s ebben a többek közt a következőket mondja: It jelenleg oly bőség van, hogy nagyobbra még az olaszok sem emlékeznek, — mi itt az örökös hóval fedet Alpesei tövösen is alig álljuk ki. Szegény öreg ur — Kossuth — dacára ezen bőségek, nagyon szenved a rheumában, a bal vál-lába annyira befeszeltte magát, hogy bal karját csak a jobb kéz segítségével emelheti az asztalra fel, aztán arca is fel van dagadva, e hó végével kénytelen, (dacára, hogy financiaiája a legro-szabb karban van) a MounSummanoí barlang gőzfürdő-jébe menni.

— **Haynald** bírnok-érsek újabb adomá-nya. A kalocsai érsek múlt hó 25-én névünnepe alkalmából a Mi asszonynakról nevezett iskolának vezetésé alá helyezendő bács-zombori lányiskola javára, a már tavaly adott huszezer forintot s öt-

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

A HERCEAGNÓ HAZATÉRÉSE.

REGÉNY.

Írta:

VINCENT JAKAB.

Első rész.

—

(Folytatás.)

X.

A szokás úgy kívánta, hogy kávét és pipá-kat hordozzanak körül.

Nem tudom, ha némén el akart é egészen vakítani, vagy hogy a kimért szertartás, a ház rend-be lévett ezakásához tartozik, de igaz, hogy még soha sem láttam együtt ennyi pompát, s ennyi szertartásos ün-pélyességet. Valami bár-micuz rabud jött be, kettőnként sorakozva, győ-nyörű öltözetekben, a szerezésnek még inkább ki-emelve a fehér nők szintelen halványaságát; va-lamennyien fiatalok s felűnő szépek voltak, kü-

Földhaszonbéri hirdetés.

A nagyméltóságú m. kir. földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterium meghagyása alapján, a fogarasi m. kir. állad. ménes-uradalomhoz tartozó póstetli kincstári jószág f. évi szeptember 15-kén reggel 10 órakor, a fogarasi m. kir. ménes uradalmi igazgatóság irodájában nyilvános árverés útján, a következő feltételek mellett haszonbérbe fog adni.

A nevezett jószág tartalmaz: 6 hold belsőt lakházzal és a szükséges gazdasági épületekkel ellátva, 14 hold szőlőt, 128 hold szántóföldet, 62 1/2 hold kaszálót és 4 3/4 hold legelőt.

A bérbeadás ajánlatok alapján és nyílt árverés útján eszközöltetik. Bérleti kívánók 10 kros bélyeggel és 10% bányapénzzel ellátott zárt ajánlataikat f. évi szeptember 15-ig nyújtsák be az alóírt igazgatósághoz, hol a haszonbéri feltételek is megtekinthetők.

A gazdasági épületeket köteles haszonbérlet (üz ellen biztosítani, időről időre tatarozni és folytonosan jó karban tartani.

A bérlettel a kincstári korcsmajog is egybe van kötve, melyhez egy külön korcsmaház is tartozik.

Az államadót a kincstár fizeti, minden egyéb a birtok után járó terhek, minden leszámitás nélkül a haszonbérlet terhelik.

A zárt ajánlatban határozottan kiteendő, hogy ajánlattevő, ugy a bértárgyat, valamint a haszonbéri feltételeket ismeri és azok alapján teszi ajánlatát.

Árverezők, valamint ajánlattevők is, kötelesek bérlet képességüket és kielégítő vagyoni állapotukat kellőleg igazolni.

Utóajánlatok nem fogadtnak el.

A haszonbér idő kezdődik 1879. október 1-én és tart 1885. december 31-ig.

Kelt Fogarason, 1879. augusztus 27-kén.

A m. kir. ménes-uradalmi igazgatóság.

Stein János

magyar királyi egyetemi nyomd. könyv-kereskedésében

KOLOZSVÁRT

a magyar királyi egyetem
összes tudomány-karánál
használandó mindenféle
egyelemlémi tan- és segéd-
könyvek

jutányos áron kaphatók.

Könyvjegyzékek a tudományos irodalom minden szakából ingyen és bérmentve.

Épen most jelent meg

és Kolozsvárt

Stein János

könyvkereskedésében kapható:

A székelyek Scythia-Hún

EREDETÜSÉGE

és az ellenvélemények.

Irta Dr. NAGY JÁNOS. Nagy 8-ad rét.

Ára 70 kr.

JÓKAI MÓR. Szabadság a hó alatt, vagy a zöld könyv. Történelmi regény. 4 kötetben. Ára 5 frt.

L'RMONTOW. Korunk hőse. Regény. Ára 1 frt.

GELLÉRI MÓR. A nők munkaköre. Ára 1 frt.

MADACH IMRE. Az ember tragédiája. Drámai költemény. Ára 1 frt 50 kr.

JAMBOR PAL. Egyházi beszédek. Új olcsó kiadás. Ára 80 kr.

FARKAS ANTAL. A magyar mondattan példákban. Ára 60 kr.

EÖTVÖS—ÉVKÖNYV. Az Eötvös-émlék és az Eötvös—naptár évfolyamainak becsesebb részével egybekötve. Ára 1 frt.

SZABÓ MIHÁLY. A házi nevelés alapelvei. Felsőbb leánytanodai és családi használatra. Ára 50 kr.

Megjelent és Kolozsvárt

STEIN JÁNOS

m. kir. egyetemi nyomd.

könyvkereskedésében kapható:

A magyar királyság földrajza.

Ipariskolák és a népiskola felsőbb osztályai számára írta

Kiss Sándor

a kolozsvári polgári, ipar- és felsőbb kereskedelmi iskolákban a földrajz tanára.

Ára 40 kr.

HUTFLESH KÁROLY

(42) KOLOZSVÁRT, (34—*)

megvásárol mindennemű magyar és osztrák állampapírt, sorsjegyet, arany- és ezüst pénzemeteket, s leszámitol escomptírt) mindenféle nyereségeket és szelvényeket 3 hóval a lejáratú idő előtt, s eszközöl minden bel- és külföldi helyeken történendő bármily összegű fizetéseket.

AJÁNLJA DUSAN ELLATOTT

FÜSZERTÁRAT, BÖRKERESKEDÉSÉT,

ugy saját gőz- (henger)- malmi

LISZTEIT,

ugy szintén kitűnő minőségű

lagygyugyertya és szappan-gyártmányait.

Van szerencsém tudni, hogy helyi olajgyáramban az alatt jegyzett lenolaj-kenczét (Leinol-Firniss), ugyanolyan kenczébe tört olajfestéket rendkívül olcsó áron, legjobb minőségben árusítom, és szint úgy kiel mint nagybani mennyiségben kiszolgáltatam.

100 Kilo.		100 Kilo.	
Lenolaj-kencze	46 frt — kr.	Levelzöld (Laubgrün)	36 frt — kr.
Alapfesték fehér	22 " — "	Legfinomabb III-a	32 " — "
" barna v. szürke	22 " — "	Legfinomabb III-a	32 " — "
Kremserfehér legfin.	52 " — "	Fekete (Flammruss)	54 " — "
Venetianerfehér	46 " — "	Legfinomabb	54 " — "
Hamburgerfehér	38 " — "	Fekete (Flammruss)	50 " — "
Ezüst szín	46 " — "	Finom	50 " — "
" finom	38 " — "	Oekersárga világos v.	24 " — "
Holländerfehér legfin.	30 " — "	Sötét legfinomabb	24 " — "
Horganyfehér	48 " — "	Oekersárga világos v.	22 " — "
(Zinkweiss) legfin.	48 " — "	Sötét finom	22 " — "
Horganyfehér finom	38 " — "	Veres Engelroth vil.	22 " — "
" szürke	38 " — "	v. sötét legfinomabb	22 " — "
Császárzöld legfin. I-a	54 " — "	Fedelveres (Engelroth)	20 " — "
legfin. II-a	46 " — "	Barna (Umbrin) vil.	42 " — "
" III-a	40 " — "	v. sötét legfinomabb	42 " — "
Levelzöld (Laubgrün)	45 " — "	Üveges ragasztó	14 " — "
legfinomabb I-a	45 " — "	(Glaser Kitt)	14 " — "
(147)	(34—*)	Tisztelettel	KISS SÁNDOR.

SÁRGA KRISTÓF

fehértanú és vászon-raktára

KOLOZSVÁRT,

(bel-középutca, kisegítő alatt.)

Kül- és belföldi nagy kereskedők és gyárosokkal egyenes összeköttetésemnél fogva azon kellemes helyzetben vagyok n. érd. vevőimnek kezesség mellett, legutányosabb áron valódi árakkal szolgálni.

Raktáromban legnagyobb választékban kaphatók:

Férfi fehér-ingek, chifon, creton és madapolan szövethől, sima himzett és redős gallérral, vagy a nélkül 85 krtól, 3 frt 50 krig.

Férfi színes-ingek, angol, oxford, creton és madapolan szövethől 100 különböző mintára, jó színtartó 70 krtól, 2 frt 60-ig.

Színes és fehér gyapjú alsó-ingek és nadrágok 70 krtól 5 frtig.

Férfi alsó-nadrágok (gatyák) mindennemű szabású, legjobb len és pamut vászonnól 70 krtól, 2 frt 50-ig.

Férfi legújabb gallérok és kiegészítők 4 réttől legjobb chifon szövethől 40 krtól.

Férfi színes-szélű selyem, — len és pamut zsebkendők szegve 6 darab egy kötegben 60 krtól, 7 frtig.

Valódi len fehér-zsebkendők 6 darab egy kötegben 1 frt 50 krtól 7 frtig. (387—8) (90—*)

Női-ingek len és pamut vászonnól, sima himzett vagy redős, 1 frtől, 5 frtig.

Női háló reklik, 1 frtől, 5 frtig, főkötők len és chifon vászonnól 40 krtól 80-ig.

Női alsó-szoknyák és nadrágok 90 krtól, 7 frtig.

Női piquet reklik, nadrágok és szoknyák, 1 frt 50 krtól 5 frtig.

Függőny ncek, gyapjú és pamut takarók, paplaucok, madráczok mely utóbbiakból különösen nagy raktárt tartok.

Legújabb szerkeztű esőernyők, 1 frt 40-től 15 frtig.

Fehér és színes harisnyák, gyapjú, len, pamut és selyemből, párja 15 krtól, 1 frt 50-ig.

Legújabb nyakkendők, posztó, szarvasbőr és glage kesztyűk, nadrágtartók, harisnya-kötők, órasínorok sat, legutányosabb áron.

Fehér és színes-asztalnemű, mindenféle len és pamut vászon szín-tartó creton, oxford és madapolan,

színes ingszövetek

1000 különböző mintára 16 krtól 52 krig., 100 különböző fajtájú chifon, creton és madapolan fehér ingszövetek 80, 155 és 170 centiméter széles, 22 krtól 70 krig.

sima, himzett és redős

len és pamut ingbetétek 25 krtól 3 frtig.

Len és chifon himzett stráfok és betétek, kötő, varró, himző-pamutok és czernák, ujjon szűlőttek részére főkötők, téklík és takarók sat.

Továbbá elvállalok kiházasítás, vagy magán szükségére kívánt felhívások pontos elkészítését; kitűnő szabás és jó összeállításra legnagyobb figyelem van fordítva.

Megrendeléseket, nyak bőség, váll- és ujjabossza papir szeleten pontos mértéke beküldése mellett saját felelősségemre azonnal teljesítek, mely esetben árat és fajtáját meghatározni kérem.

Bármely megrendelés ha nem tökéletesen kielégítő az érte fizetett összeget vissza szolgálok, vagy másokkal kívánatra kicserélem.

Legfőbb törekvésem n. érd. vevőim bizalmát továbbra is kiérdemelni és azt megtartani

alázatos szolgálja:

Sárga Kristóf.

KÉZI és FALI
TÉRKÉPEK.
ATLASZOK,
FÖLDGOLYÓK.

Stein Jánosnál
KOLOZSVÁRT.

M. KIR. EGYETEMI NYOMDA
KIADVÁNYAINAK
FORAKTÁRA.

ISKOLAI KÖNYVEK.

A beküldendő tanév alkalmából van szerencsém tudótítani a n. érd. tanár, tanító, nevelő urakat és tanuló ifjúságot, hogy könyvkereskedésben, hol az iskolai irodalom kiváló figyelemmel van képviselve, mindenféle

ISKOLAI KÖNYVEK, TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK

egyetemek, gymnasiumok, képezdek, ipar és polgári iskolák, elemi- és néptanodák, valamint magánintézetek számára legnagyobb választékban és elnyos feltételek mellett kaphatók.

Tisztelettel kérem ez okból a nagyobb megbízásokat időkorán kezembhez juttatni, hogy a kívánt példányok száma iránt tájékozhasssam magamat folytonos megrendeléseimnél, és hogy a megküldésben késedelem ne történjen.

Ömege megrendelésnél, pontos szolgálat, kedvező feltételek és jutányos árak biztosítása mellett tiszteletpéldányokat, saját kiadásaimból pedig ingyen példányokat bocsátok a t. megrendelők rendelkezésére, szegényebb sorsu tanulók számára.

Cím- és árjegyzékkel az iskolai könyvekről, ugy nemkülönböztetve bármennyű könyvjegyzékkel kívánatra azonnal és ingyen szolgálok.

Stein János

könyv-, mű- és zeneműkereskedése.

ISKOLAI KÖNYVEK.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdász ál az ev. rel. tan. a betűivel Kolozsvárt.